

csevegéshez kapcsolt nyelvi oktatással fejlesztik a belső beszédet és tökéletesítik általában a beszélő készséget. Végül részben evvel a csevegő oktatással, részben a képzeteknek a szemléltető oktatásban való meglevenítésével a kezdő egész képzetanyagát reprodukcióra alkalmasabbá teszik és jobban rendelkezésére bocsátják, evvel pedig az olvasottak jelentésének könnyebb felfogását készítik elő.

Ahol sok az újítás, ott az a veszedelem lép fel, hogy a régi oktatási tevékenység nyugalalmát megzavarják; ezért ajánlja Meumann kísérleti iskolák és osztályok berendezését. De más fontos okok is szólnak e javaslat mellett. A kísérleti pädagogia kívánságai nem vágnak össze mindig minden tekintetben a reformerek követeléseivel és akkor teljesen lehetetlen a pädagogiai kísérlet eredményeit közvetlenül átvenni a gyakorlatba. A tudomány sohasem nyúlhat eredményeivel a nevelés és oktatás gyakorlatának valamennyi konkrét körülményébe, csak elveket és szabályokat állíthat fel. Ebből következik, hogy a pädagogiai kísérlet adta követelmények használhatóságáról és alkalmazhatóságáról a végső döntést csak a gyakorlati próba adja meg.

Kelemen Ignác.

A mannheimi iskolarendszer bevezetése Pforzheimban.

A modern nevelés a tanítás differenciálódását követeli a gyermek és az élet szükségleteihez képest. Sajnos, a népoktatás a legújabb időkig e követelményt nem igen vette tekintetbe. Pedig a tapasztalat is azt mutatja, hogy csak oly tanítás lehet eredményes, csak az olyan tantervi reformok lehetnek üdvösek, melyek a gyermek individualitására építenek.

Sajnálatos körülmény, hogy az elemi iskolába járó gyermekek egyrésze a normális oktatásanyagának szellemi képességeik, gyengesége következtében nem tud megfelelni. Ennek a szellemi gyengetehetségűségnek részben terheltég, részben hiányos táplálkozás, vég-elemzésben tehát szocialis oka van. Az ilyen gyengetehetségű gyermekek a normális tanítással nem tarthatnak lépést. Szükséges tehát, hogy ebben az irányban individualizáljunk. Ez az individualizálás hozta létre a világhírű mannheimi iskolarendszert, mely 1908-ban fejeződött be teljesen. Célja az előbb említett bajokat megszüntetni az által, hogy az elemi iskolai osztályok mellé *előmozdító osztályokat* (Förderklassen) állít normálisan gyengetehetségű, és *kisegítő osztályokat* abnormálisan gyengetehetségű gyermekek számára. E rendszert fokozatosan bevezették Pforzheimban is.*

* Ziegler: Die Manheimer Schulorganisation und ihre Einführung in Pforzheim, Karlsruhe, 1911.

1908. húsvét táján három előmozdító osztályt állítottak itt fel. Kítünt, hogy az az aggodalom, mintha a normális tehetségű gyermekek elvonásával a követendő példákat szüntetnék meg, nem jogsult. A gyermekek a saját osztálytársaik között állítottak fel maguknak követendő példákat. Az osztályok általában nagyon jól váltak be. Maguk a gyermekek is sokkal boldogabbak, mintha normális osztályban ülnének, mert nem érzik annyira saját tudatlanságuk szűgyenét. Két főcsoportba osztották őket. Az első csoportba azokat, kik betegség folytán maradtak vissza a tanulástól; csekély számuk miatt individualisan lehetett őket kezelni s az elmaradást hamar pótolták. A következő tanévben már normális osztályba járhattak. A második csoportba azokat tették, kik gyengetehetségük következtében ismétlők voltak. A munka ezekkel már sokkal fáradtságosabb volt. Nagyon sokan t. i. áthatva csekély produktív képességüktől, egészen elbátorlanodtak, csak lassan tért vissza ismét az önbizalmuk. Mások rendetlenek voltak, de idővel ez az állapot is javult.

1909 húsvétján a 3 első osztályból és a második normális osztály ismétlőiből 4 második előmozdító osztályt létesítettek, melyhez 3 első osztály járult, úgy hogy összesen 7 volt. 1910 húsvétja óta pedig már 6 harmadik, 5 második s 5 első, tehát összesen 16 előmozdító osztály áll fenn!

Meg kell azonban jegyezni, hogy ezektől az osztályoktól nem lehet a normális osztályokkal *æquivalens* eredményt kívánni; az eredmény csak *relative* lehet jó. Másrészt pedig az osztályok célja is tisztán csak gyengetehetségű gyermekek *teljes kiképzése* lehet, s nem az, hogy a tanulók idővel normális osztályokban folytathassák a munkát. Ezen osztályok tantervét is tehát, bár a normálisnál kisebb méretben, de *herek egészként* kell megalkotni.

Befejezésül még csak azt említjük meg, hogy nálunk is vannak ilyen kisegítő osztályok az *állami kisegítő iskolában* (Budapest, Mosonyi-utca 6), mely VI. osztályú elemi iskola gyengetehetségű gyermekek számára és kapcsolatban áll gyógypedagógiai pszichológiai laboratóriummal.

Dr. Lázár Szilárd.